

Objektive kriterier for sanering af erhvervsstøtteordninger

Perspektiver og udfordringer for dansk lydindustri på vegne af Danish
Sound Cluster

Indhold

1. Executive summary	3
2. Situationsbeskrivelse	4
2.1 Dansk lydindustri.....	4
2.2 Udmeldinger fra Dansk Erhverv	4
2.3 Udmeldinger fra Dansk Industri	4
2.4 Politiske positioner ift. sanering af erhvervsstøtteordningssystemet.....	5
2.5 Danmarks Erhvervsfremmebestyrelses kommende strategi	5
3. Udfordringer.....	6
3.1 Opfattelse af erhvervsstøtteordningerne – dyre og ineffektive?.....	6
3.2 Selskabsskattelettelse frem for erhvervsstøtteordninger – hold diskussionerne adskilt	6
3.3 Danmarks Erhvervsfremmebestyrelses argumentation for fravalg af DSC.....	7
4. Opsummering: gevinster ved DSC.....	8
4.1 Fremmer vækst, beskæftigelse og eksport	8
4.2 Fremmer geografisk sammenhængskraft	8
4.3 Høj selvfinansieringsgrad	8
5. Policy-anbefalinger.....	9

1. Executive summary

Lydindustrien udgør en vigtig del af dansk økonomi. Danske virksomheder inden for lydteknologi omsætter for 70 mia. kr. årligt (2021), beskæftiger 52.000 ansatte med en høj gennemsnitsløn og står for over 4% af Danmarks samlede eksport.¹ Samtidig bidrager de til forskning og udvikling af nye produkter som bl.a. løser støjproblemer i byer og bygninger, skaber bedre velfærd for hørehandicappede, og tilbyder oplevelsesformidling inden for musik, film og gaming.

Den danske lydindustri understøttes af erhvervsklyngen Danish Sound Cluster (DSC), som faciliterer vidensdeling, bidrager til SMV'ers vækst og styrker samarbejdet mellem danske lydvirksomheder. Over halvdelen af den danske lydindustris over 600 virksomheder har deltaget i aktiviteter i regi af DSC, og klyngen har trods sin relativt nylige oprettelse og beskedne størrelse modtaget et europæisk guldcertifikat for sin indsats. Qua sin placering er klyngen desuden en kilde økonomisk aktivitet i Midt- og Vestjylland og bidrager dermed til geografisk sammenhængskraft i Danmark.

Trods klyngens resultater står den ud fra nylige udmeldinger fra Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse til ikke at indgå i det nye klyngesamarbejde fra 2025 (Dette taler ind i den overordnede debat om sanering af erhvervsstøtteordninger, som for nylig blev sat på dagsordenen af Dansk Erhvervs forslag om en sanering på 4,5 mia. kr. og regeringens opdatering af kommissoriet for ekspertgruppen for fremtidens erhvervsstøtte).

DSC støtter, at vi åbent diskuterer erhvervsstøtteordningerne og hvordan systemet eventuelt kan forbedres. Men såfremt erhvervsstøtten saneres, er det vigtigt, at det sker på transparent vis og er baseret på objektive kriterier, så vi får mest muligt ud af den resterende erhvervsstøtte og belønner høj performance. På den baggrund anbefaler nærværende notat følgende:

- **Anbefaling 1: En eventuel sanering af erhvervsstøtten bør baseres på objektive kriterier. Følgende kriterier foreslås som grundlag for sanering af erhvervsstøtten:**
 - **Hvad er gevinsten ved den givne erhvervsstøtte sammenholdt med omkostningerne?**
 - **Går erhvervsstøtten til et område, som er strategisk vigtigt for dansk konkurrenceevne?**
- **Anbefaling 2: Indretningen af fremtidens klynger bør foregå i fuld åbenhed.**

¹ <https://danishsoundcluster.dk/about-us/>

2. Situationsbeskrivelse

2.1 Dansk lydindustri

Lydindustrien spiller en central rolle for dansk økonomi og udgør et af landets stærkeste tech-områder. Danske virksomheder inden for lydindustrien omsætter tilsammen for 70 milliarder kr. årligt (2021); De beskæftiger 52.000 ansatte med en gennemsnitsløn på 1,17 mio. kr. årligt; Og lydindustrien alene står for 4,1% af den samlede danske eksport og udgør dermed en vigtig del af Danmarks udenrigshandel.²

Givet lydindustriens betydelige bidrag til beskæftigelse, eksport mv. er det fra et samfundsøkonomisk perspektiv afgørende, at der tages initiativer til at fastholde og fremme danske lydvirksomheders førende position. Dette understøttes i dag af den offentlige erhvervsstøtte og erhvervs-klyngen DSC, som på to år har afholdt et større antal arrangementer, har fået inddraget over halvdelen af branchens virksomheder og har opnået betydelig økonomisk finansiering fra betalende medlemmer.

2.2 Udmeldinger fra Dansk Erhverv

Hvorvidt erhvervsstøtten til dansk erhvervsliv og herunder lydindustrien bør reduceres er kommet i fokus med Dansk Erhvervs nylige forslag om sanering af erhvervsstøtteordningssystemet. Dansk Erhvervs formand Brian Mikkelsen foreslog i juni 2023, at en række erhvervsstøtteordninger sløjfes for at frigive 4,5 mia. kr. til at sænke selskabsskatten fra 22% til 19% og indføre en flad aktieavancebeskatning på 27%. Derudover kan forslaget ifølge Mikkelsen "finansiere en lettelse af generationsskifteskatten, et retskrav for værdiansættelse og et permanent FoU-fradrag på 130 procent".³

2.3 Udmeldinger fra Dansk Industri

Også Dansk Industri har meldt sig ind i debatten om sanering af erhvervsstøtteordninger. Politisk chef i Dansk Industri Emil Fannike Kjær skrev i Altinget i 2022, at "[vi] bidrager fra Dansk Industris side meget gerne konstruktivt til at underlægge erhvervsstøtteordningerne endnu en gennemgang med tættekammen".⁴ På den baggrund vil Dansk Industri anbefale en sanering af erhvervsstøtten såfremt man finder frem til "rene støtteordninger, som tilmed er ineffektive".⁵

² <https://danishsoundcluster.dk/about-us/>

³ <https://www.linkedin.com/in/brianamikkelsen/recent-activity/all/>

⁴ <https://www.altinget.dk/erhverv/artikel/di-erhvervsstoetteordningerne-har-ikke-meget-med-erhvervsstoette-at-goere>

⁵ Ibid.

2.4 Politiske positioner ift. sanering af erhvervsstøtteordningssystemet

Parallelt med de store erhvervsorganisationers udmeldinger er debatten om erhvervsstøtte intensiveret på det politiske niveau. SVM-regeringen har meldt ud, at den ønsker at ændre erhvervsstøtteordningssystemet med et mål om en sanering på 2 mia. kr. årligt.⁶ Regeringens konkrete initiativer på området vil bl.a. basere sig på anbefalinger fra ekspertgruppen for fremtidens erhvervsstøtte, som ventes at præsentere disse medio 2023. Erhvervsminister Morten Bødskov sagde i den forbindelse i juni 2023: ”i Danmark har vi mange forskellige erhvervsstøtteordninger, og vi bruger mange midler på erhvervsstøtte. Derfor skal systemet slet og ret give mening. Vi er i regeringen bevidste om, at det ikke er nogen let øvelse at ændre erhvervsstøttesystemet. Vi ser meget frem til at modtage ekspertgruppens første anbefalinger medio 2023”.⁷

Også andre partier er kommet med udmeldinger vedrørende erhvervsstøtteordningerne. Formand for Det Konservative Folkeparti Søren Pape udtalte på vegne af KLAR-alliancen (Det Konservative Folkeparti, Liberal Alliance og Radikale Venstre), at Dansk Erhvervs udspil om at afvikle en række erhvervsstøtteordninger til gengæld for skattelettelse er en god idé: ”Vi ved, at vi bliver rigere i Danmark generelt, hvis vi sænker selskabsskatten og giver gode rammevilkår for virksomhederne (...) vi synes, det er rigtig stærkt, dét der kommer her [Dansk Erhvervs forslag, red.]”.⁸ Hermed tegner der sig et bredt, politisk flertal for en større sanering af erhvervsstøtten, såfremt også regeringen vil bakke op om et sådan forslag, efter ekspertgruppen fremlægger sine anbefalinger.

2.5 Danmarks Erhvervsfremmebestyrelses kommende strategi

En mulig nedprioritering af erhvervsstøtten kan ses helt konkret på lydområdet. DSC er én ud af i alt 13 erhvervsklynger under Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse, som snart vil udgive sin strategi for 2024-27. Allerede nu har Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse lagt op til, at ”lydteknologi (...) ikke skal indgå i det videre arbejde med at udforme strategien”, hvormed DSC ikke længere vil kunne fortsætte som erhvervsklynge under det nuværende setup.⁹

Ifølge Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse taler det for fravalg af lydteknologiområdet, at ”området har relativt få SMV'er (...) og at data indikerer en relativt lav performance hos klyngeorganisationen”,¹⁰ om end DSC er en relativt ny organisation og bl.a. har formået at inddrage en stor del af virksomhederne i industrien og afholdt en række aktiviteter med høj deltagelse (jf. afsnit 3.3).

⁶ <https://em.dk/nyhedsarkiv/2023/juni/regeringen-opdaterer-kommissorium-for-ekspertgruppe-for-fremtidens-erhvervsstoette/>

⁷ <https://em.dk/nyhedsarkiv/2023/juni/regeringen-opdaterer-kommissorium-for-ekspertgruppe-for-fremtidens-erhvervsstoette/>

⁸ <https://jyllands-posten.dk/politik/ECE16118320/partier-bakker-op-om-at-veksle-erhvervsstoette-til-skattelettelse/>

⁹ <https://erhvervsfremmebestyrelsen.dk/bestyrelsesmoeder-i-2023>

¹⁰ Ibid.

3. Udfordringer

3.1 Opfattelse af erhvervsstøtteordningerne – dyre og ineffektive?

Ved argumentation for sanering af erhvervsstøttesystemet fremhæves det ofte, at erhvervsstøtteordningerne har en høj økonomisk omkostning for samfundet og er ineffektive. Kigger vi på omkostningerne til erhvervsstøtte er den samlede erhvervsstøtte ifølge Erhvervsministeriet i 2023 på 42 mia. kr.¹¹ Ifølge politisk direktør i Dansk Industri Emil Fannike Kjær er den samlede erhvervsstøtte dog på under 20 mia. kr. når man tager højde for adfærd, tilbageløb og EU-bindinger, og tilmed går en del af pengene ikke til direkte støtte men i stedet skattefritagelse og lignende for bestemte grupper af virksomheder.¹² Endelig har en del af erhvervsstøtten ikke primært et kommercielt fokus, men i stedet et geografisk eller socialt fokus. Der er derfor ifølge Fannike Kjær en betydelig del af de 42 mia. kr., som ikke udelukkende går til egentlig erhvervsstøtte.¹³

Hvorvidt erhvervsstøtten er effektiv, afhænger af, hvilket område man kigger på og på hvilke parametre man måler effekt. På lydteknologiområdet har DSC trods sin korte levetid og lille sekretariatsstørrelse opnået guldcertificering og opnået resultater på 'world-performance'-niveau. Tilmed bidrager klyngen til den geografiske sammenhængskraft i Danmark ved at have sit hovedkvarter i Struer, som har valgt at prioritere lydteknologi som satsningsområde. Store dele af dansk lydindustri er lokaliseret i Midt-og Vestjylland med et betydeligt antal arbejdspladser, men også udfordringer med at tiltrække den højtuddannede arbejdskraft, som branchen efterspørger. Med netværksaktiviteter og tværgående samarbejder arbejder DSC på at synliggøre karriere- og udviklingsmuligheder i hele Danmark. Efterhånden som klyngen 'modnes' vil der forventeligt ses flere resultater af dens indsatser for lydvirksomheder, hvorfor der ved første øjekast er en betydelig effekt ved klyngens arbejde sammenholdt med de givne ressourcer.

Ved den fremtidige indretning af erhvervsklyngerne og erhvervsstøttesystemet generelt vil det ifølge nærværende dokument være fordelagtigt at foretage en nuanceret analyse, som tager højde de enkelte erhvervsstøtteordningers og tilknyttede organisationers effekt, betydning for konkurrenceevne mv., jf. Anbefaling 1 i afsnit 5.1.

3.2 Selskabsskattelettelser frem for erhvervsstøtteordninger – hold diskussionerne adskilt

Dansk Erhvervs forslag om at sløjfe en række erhvervsstøtteordninger og bruge de frigivne midler til selskabsskattelettelser vidner om, at diskussionerne om hhv. selskabsskattelettelser og erhvervsstøtte er blevet sammenblandet. Selskabsskattelettelser og erhvervsstøtte er dog forskellige størrelser, som det følgelig vil være fordelagtigt at diskutere adskilt.

¹¹ <https://www.altinget.dk/erhverv/artikel/opsamling-paa-temadebat-her-er-aktoerernes-oensker-til-nyt-erhvervsstoettesystem>

¹² <https://www.altinget.dk/erhverv/artikel/di-at-finde-milliarder-paa-erhvervsstoetten-er-et-politisk-fatamorgana>

¹³ Ibid.

Selskabsskatten rammer alle selskaber, og en sænkning af selskabsskatten kan skabe bedre vilkår dansk erhvervsliv, inklusive virksomheder inden for lydindustrien, ved at gøre det mere profitabelt at drive virksomhed. Hvor høj selskabsskatten skal være er således et spørgsmål om rammevilkår for erhvervslivet generelt og effekten på de samlede skatteindtægter.

Erhvervsstøtteordningerne er derimod rettet mod bestemte områder og industrier, som vi af en række årsager har valgt at understøtte med statslige midler – fx pga. lignende støtteordninger i udlandet der påvirker konkurrencen, sociale, geografiske eller kulturelle hensyn mv. Af samme årsag vil der ved afskaffelsen af bestemte erhvervsstøtteordninger være koncentrerede tab hos de påvirkede virksomheder og sektorer, som ikke nødvendigvis kan få en tilsvarende kompensation ved forbedrede rammevilkår via lavere selskabsskat og lignende initiativer, hvormed dele af dansk erhvervsliv med særlig betydning for Danmarks konkurrenceevne, den geografiske og sociale sammenhængskraft mv. kan blive svækket.

Hvis man ønsker at reducere eller afskaffe bestemte erhvervsstøtteordninger, vil det derfor være centralt, at dette sker efter objektive kriterier, så grundlaget for en evt. sanering står klart for alle og der ikke er tale om en arbitrær eller politiseret proces, der kan være kontraproduktiv for f.eks. Danmarks konkurrenceevne eller sammenhængskraft.

3.3 Danmarks Erhvervsfremmebestyrelses argumentation for fravalg af DSC

Som nævnt har Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse argumenteret for, at DSC ikke skal indgå som erhvervsklynge når den nye strategi træder i kraft på klyngeområdet fra 2025. Et af argumenterne herfor er, at DSC har ”relativt få SMV’er, der er kernen i en klyngeindsats”.¹⁴ Langt størstedelen af de teknologibaserede brancher (fx life science, fødevarer, IT, energi, m.fl.) er ligesom lydbranchen sammensat af et økosystem af få, store spillere og en underskov af SMV’ere. DSC kan ikke genkende billedet af, at innovationen i lydbranchen drives af ganske få, større virksomheder.

DSC har aktuelt 103 klyngemedlemmer, hvoraf 86 er virksomheder. Af disse er hele 83% SMV’er med mellem 0-250 ansatte. Tilmed har over halvdelen af målgruppens 600 virksomheder deltaget i en eller flere af klyngens aktiviteter, hvilket vidner om en betydelig deltagelse fra også SMV’er inden for lydindustrien. Fordelingen af medlemsvirksomheder og aktivitetsdeltagelse fremgår nedenfor:

Tabel 1: Oversigt over medlemmer og aktive fordelt efter virksomhedskategori

	Medlemmer		Aktive ialt	
0-10 ansatte (Micro Enterprise)	38	44%	185	58%
11-50 ansatte (Small Enterprise)	15	17%	48	15%
51-250 ansatte (SME Enterprise)	18	21%	49	15%
251-1000 ansatte (Medium Enterprise)	9	10%	19	6%
1001+ ansatte (Large Enterprise)	6	7%	18	6%
Hovedtotal	86		319	

¹⁴ <https://erhvervsfremmebestyrelsen.dk/bestyrelsesmoeder-i-2023>

Yderligere argumenterer Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse for, at "data indikerer en relativt lav performance hos klyngeorganisationen" på baggrund af deltager- og medlemstal, innovationsudbytte og økonomisk opbakning.¹⁵ DEB har udarbejdet performanceregnskaber på alle 13 klynger. Ud fra en samlet score ligger DSC i et pænt midterfelt og falder ikke igennem på performance. DSC har desuden leveret på alle aftalte måleparametre i bevillingerne, haft stor tilslutning til sine aktiviteter og høj tilfredshed blandt brugerne. Klyngen har en stigende finansieringsgrad fra brugerne, og her medio 2023 er den økonomiske opbakning på niveau med de øvrige klynger.

4. Opsummering: gevinster ved DSC

4.1 Fremmer vækst, beskæftigelse og eksport

DSC understøtter Danmarks lydteknologiske industri ved at facilitere vidensdeling og læring på tværs af virksomhederne. Det er bl.a. sket via webinarer, innovationsprojekter og fysiske events med høj deltagelse, og klyngen har haft succes med at inddrage en stor del af lydindustriens virksomheder i sine aktiviteter. Denne vidensdeling til navnlig SMV'erne er afgørende på et hightech-område som lydteknologi for at bidrage til udvikling og vækst i branchen, som kan styrke lydindustrien i Danmark yderligere og understøtte dansk beskæftigelse, eksport og økonomi.

4.2 Udbygger international styrkeposition

Danmark har gennem de senest 100 år positioneret sig som en af verdens absolut førende områder for lydteknologi, og hele lydindustrien er med til internationalt at brande Danmark som et hi-tech område på lige fod med f.eks. vindenergi og bioteknologi. DSC medvirker til at fastholde og udbygge denne position ved bl.a. at skabe større sammenhængskraft i branchen og medvirke til ny innovation.

4.3 Fremmer geografisk sammenhængskraft

Qua sit hovedsæde i Struer bidrager DSC desuden til den geografiske sammenhængskraft i Danmark ved at tiltrække virksomheder og medarbejdere til området, hvilket kan bidrage til, at Midt- og Vestjylland er og vedbliver med at være en vigtig motor for udviklingen af den danske lydindustri.

4.4 Har opnået høj selvfinansieringsgrad

Som nævnt har DSC fokuseret på at få betalende medlemmer og har i dag en relativt høj selvfinansieringsgrad på 20% fra medlemskontingenter og anden privat finansiering. Klyngen modtager 5 mio. kr. årligt fra offentlige myndigheder, hvilket svarer til blot 3,4% af det samlede klyngeprogram. De øvrige klynger modtager væsentligt større, offentlig finansiering.

¹⁵ Ibid.

Der vil således kun være en beskedent, økonomisk gevinst ved at fjerne støtten til DSC, og sammenholdt med de nuværende og forventede, fremtidige gevinster ved en fastholdelse og videreudbygning af DSC kan det samlede økonomiske resultat ved et sådant initiativ være negativt.

5. Policy-anbefalinger

Anbefaling 1: Sanering bør ske efter objektive kriterier

Såfremt det besluttes, at erhvervsstøtteordningssystemet skal saneres, bør saneringen ske efter objektive kriterier så vi undgår en arbitrær eller politiseret proces. Det vil kunne bidrage til en bedre løsning for dansk erhvervsliv og økonomi og mindske risikoen for kontraproduktive effekter på bl.a. konkurrenceevne ved en sanering af erhvervsstøtten.

Det foreslås i nærværende dokument, at følgende, objektive kriterier danner grundlag for overvejelserne vedrørende sanering af erhvervsstøtteordninger:

- **Hvad er gevinsten ved den givne erhvervsstøtte sammenholdt med omkostningerne?**
- **Går erhvervsstøtten til et område, som er strategisk vigtigt for dansk konkurrenceevne?**

Anbefaling 2: Indretningen af fremtidens klynger bør foregå i fuld åbenhed

I forlængelse heraf anbefales det, at indretningen af klyngerne fra 2024 og frem sker i fuld åbenhed, så der er transparens om processen og argumenterne for og imod prioriteringen af bestemte klynger. Det vil give både interessenter og offentligheden kendskab til hvad der ligger til grund for indretningen af fremtidens klynger, skabe grundlag for en konstruktiv debat om samme og kan danne grundlag for en større legitimitet omkring erhvervsstøtteordningssystemet.